

עפ"ג 63648/10/18 - פראס אעבידאט נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לערעורים פליימ
לפני כבוד השופטים: ר' פרידמן-פלדמן, א' אברבנאל, ח' זנדברג

עפ"ג 63648-10-18 פראס אעבידאט נ' מדינת ישראל 11 פברואר 2019
בעניין: פראס אעבידאט

המערער

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

פסק דין

השופט א' אברבנאל:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופט י' שמעוני), מיום 12.9.2018, בת"פ 62685-06-16, שלפיו נידון המערער ל-7 חודשי מאסר בפועל, שני מאסרים על תנאי וקנס בסך 3000 ₪ או 30 ימי מאסר תמורתו, בגין עבירה של החזקת נשק שלא כדין והחזקת תחמושת, לפי סעיפים 144(א) רישא ו-144 סיפא לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

2. המערער הורשע בעבירות האמורות על פי הודאתו, שניתנה במסגרת הסדר טיעון, שבגדרו הסכימו הצדדים לבקש מבית המשפט להורות על הגשת תסקיר שירות המבחן, וכן הוסכם על הקלה בתנאי השחרור שבהם היה המערער נתון. ההסכם לא כלל תיקון של כתב האישום, וכן לא כלל הסכמה לעניין העונש. בעת ההודעה על ההסדר, הודיעה המאשימה כי בכוונתה לעתור להטלת עונש של מאסר בפועל.

3. על פי עובדות כתב האישום שביסוד ההרשעה, בתאריך 22.6.2016 בסמוך לשעה 12:30 בבית עסק לממכר מוצרי מזון בג'בל מוכבר שבירושלים, החזיק המערער ללא רישיון אקדח חצי אוטומטי מסוג FN, שקוטרו 9 מ"מ, וכן 61 כדורים תואמים. האקדח והתחמושת הוחזקו מתחת למדף בסמוך לקופה, בקופסת עץ סגורה באמצעות סיכות.

4. המערער יליד 1973, נשוי ואב לארבעה ילדים. אין בעברו הרשעות. אורח חייו נורמטיבי.

מתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו עולה, כי לפני מעצרו בגין תיק זה עבד בעבודות גבס וניהל את בית העסק האמור שבבעלותו. משפחתו של המערער נורמטיבית - אביו שופט בית המשפט לערעורים ברמאללה, אמו סגנית מנהלת בית ספר לבנות, אחיו עורך דין, אחותו מורה ואחות נוספת מהנדסת. המשפחה מתוארת כמסורה ובעלת מעמד

מכובד במקום מגוריה.

מהתסקיר עולה כי המערער לקח אחריות על העבירה וביטא חרטה מלאה על מעשיו. לדבריו הרקע לעבירה הוא חרדה בשל אירוע קודם שבו בן דודו היה קורבן למעשה שוד בבית העסק שלו, ובמהלכו אף נדקר. בעקבות זאת רכש המערער את האקדח והתחמושת להגנתו העצמית. לפני שיצא כדי לרכוש את הנשק שתה אלוהול, זאת על מנת לדכא את תחושת החרדה אשר נלוותה לביצוע העבירה. המערער שלל התמכרות לאלוהול.

שירות המבחן ממליץ בתסקירו להטיל על המערער מאסר לריצוי בעבודות שירות ומאסר על תנאי.

5. על פי הוראת בית המשפט, הגיש הממונה על עבודות שירות חוות דעת בעניינו של המערער. בחוות הדעת צוין כי בשל מעורבותו של המערער בעבירה של החזקת נשק, סבורה המשטרה כי נשקפת ממנו מסוכנות לציבור. משכך חיווה הממונה את עמדתו ולפיה אין המערער מתאים לביצוע עבודות שירות.

6. בטיעוניה לעונש בבית משפט קמא טענה המשיבה כי החזקת נשק ותחמושת בחנותו של המערער, כשהם זמינים לשימוש מידי, הינה בעלת פוטנציאל לפגיעה בביטחון הציבור. המשיבה טענה כי מתחם העונש ההולם למעשה עומד על 12 - 24 חודשי מאסר בפועל, ועתרה לקבוע את עונשו בתחתית המתחם האמור.

7. ב"כ המערער עמד על אורח חייו הנורמטיבי של מרשו; על כך שהאקדח והתחמושת היו מוסתרים בחנות; ועל כך שחוות הדעת שהגיש הממונה על עבודות שירות הייתה שלילית בשל המלצתה של המשטרה.

במעמד הטיעונים לעונש אמר המערער כי החזיק את האקדח בחנות, וטען: "לא השתמשתי בו, יש לי חנות יש הרבה גנבים והמצב לא שקט בשכונה". הוא הביע צער על מעשיו וביקש את רחמי בית המשפט.

8. בגזר דינו עמד בית משפט קמא על החומרה הגלומה בעבירות נשק ועל פוטנציאל הפגיעה בנפש וברכוש העלולה להיגרם כתוצאה מהשימוש בו, וקבע כי "על בית המשפט לתת משקל משמעותי יותר לאינטרס הציבורי ולהרתיע עבריינים מלבצע עבירות דומות, על פני נסיבות האישיות של העבריין". בית המשפט קמא סקר את הפסיקה הנוהגת בתחום זה בעת האחרונה, ועמד על מגמת ההחמרה העולה ממנה.

יוער כי בית המשפט קמא לא קבע את מתחם העונש ההולם למעשה. עם זאת כאמור לעיל קבע כי "מן הראוי להטיל עונשי מאסר בפועל גם על אלה שלהם זו העבירה הראשונה".

בקביעת העונש, נתן בית המשפט קמא משקל לנסיבותיו של המערער; לאורח חייו הנורמטיבי; לאחריות שלקח על המעשה; לתקופת המעצר בת כחודש בגין תיק זה; ולתקופה נוספת של כשנתיים שבה שהה במעצר בית חלקי. משכך קבע בית המשפט כי "יש לגזור על הנאשם מאסר ברף הנמוך של המתחם", וגזר את דינו כאמור לעיל.

9. ב"כ המערער טוען כי בית המשפט קמא החמיר יתר על המידה עם מרשו, ולא נתן ביטוי לעברו הנקי, להודאתו ולקבלת אחריות מלאה על ידו על העבירה ולתקופת המעצר ומעצר הבית האמורה. עוד נטען כי המערער סבל "עינוי דין" בשל התמשכות המשפט.

ב"כ המערער הוסיף וטען כי "בפועל חוות הדעת של המשטרה הכריעה את גורל פסק הדין הנ"ל ולא בצדק, המשטרה הגבילה ואף החליפה את שיקול הדעת השיפוטי בצורה חמורה למדי, בכך שמנעה מבית המשפט האפשרות להטיל עונש של עבודות שירות על המערער".

עוד נטען כי גזר הדין חורג בחומרתו מרמת הענישה הנוהגת וכי "במקרים רבים דומים ואף חמורים יותר בתי המשפט הטילו עונשים קלים יותר ובמידה ובחרו להחמיר בחרו בעונש של מאסר בעבודות שירות לכל היותר". נוכח טענה זו, התאפשר לב"כ המערער להשלים את טיעונו בכתב בדרך של הפנייה לפסיקה. פסקי-הדין שהוגשו במועד מאוחר יותר על ידו נכונים לנסיבותיהם ולזמנם, ואינם הולמים את עובדות העניין שלפנינו.

10. המשיבה סומכת את ידיה על גזר הדין, וטוענת כי אין עילה להתערבות בו.

11. המערער אדם נורמטיבי, החזיק בבית העסק שלו אקדח תקני בקוטר 9 מ"מ, באופן אשר אפשר לו לעשות בו שימוש מידי ככל שיסבור כי הדבר ידרש. אף שהמשיבה חלקה על טענתו כי החזיק בנשק לצורך הגנה עצמית, מוכנים אנו לצאת מההנחה, ולפיה הנשק הוחזק על ידו לשם כך, בשל חששותיו מפני מעשה שוד העלול להתרחש ביום מן הימים בבית העסק שלו.

12. כפי שנקבע על ידי שניים מחברי מותב זה ועל ידי סגן הנשיא י' נועם בעפ"ג 30034-04-17 אבו-דיאב נ' מדינת ישראל (13.9.2017), עבירות בנשק, ובכללן עבירת החזקת נשק הנדונה בתיק זה, חמורות מעצם טיבן ומהותן, זאת נוכח הסיכון הממשי הנשקף מהן לחיי אדם ולביטחון הציבור. על הסיכונים הרבים הנשקפים מעבירות נשק עמד בית-המשפט העליון בע"פ 2251/11 ג'מאל נפאע נ' מדינת ישראל (4.12.11). נשק, שהוא כלי קטלני מטבע ברייתו, עלול לעבור מיד ליד ולהגיע לידי גורמים שיבצעו באמצעותו עבירות פליליות חמורות, ואף לידי ארגוני טרור שיעשו בו שימוש בפיגועים. על-כן, פוטנציאל הסיכון הנשקף מהעבירות האמורות מחייב הטלת ענישה מחמירה ומרתיעה, למותר להכביר מילים על הסיכון הרב הנשקף לציבור מהתופעה שבגדרה מצטיידים אנשים בנשק חם, ובית-המשפט העליון כבר עמד על הצורך בהכבדת הענישה בנסיבות אלו, למען יצא מסר ברור וחד-משמעי של הרתעה לרבים (ע"פ 2839/05 אלקאדר נ' מדינת ישראל (17.11.05)). נוכח הסיכון הממשי הנשקף מהעבירות הנדונות לביטחון הציבור, מורה הפסיקה כי במסגרת שיקולי הענישה יינתן בדרך כלל משקל נכבד יותר לאינטרס הציבורי, על-פני נסיבותיו האישיות של הנאשם (ע"פ 10499/02 מדינת ישראל נ' אלמוג מיארה (27.5.03)). בהקשר זה ציין בית-המשפט העליון, בדחותו ערעור על הטלת מאסר בפועל של 13 חודשים על נאשם שהחזיק ברכבו אקדח, מחסנית טעונה בכדורים ותחמושת נוספת, כי "לזמינות הבלתי נסבלת של נשק חם בידי מי שאינם מורשים לכך, יש פוטנציאל לשמש ל'חיסול חשבונות' ול'פתרון סכסוכים' כמו-גם לעבירות חמורות נוספות" - וכי בעבירות אלו "לשיקולי ההרתעה משקל של ממש" (ע"פ 2398/14 אלהזיל נ' מדינת ישראל (8.7.14)).

13. הענישה בגין עבירות הנשק נגזרת מחומרת נסיבות ביצוען. הפסיקה סיווגה את הנסיבות במדרג חומרה מן הכבד אל הקל, החל מהחזקת נשק או עסקאות בנשק לביצוע מעשים המיועדים לפגוע בביטחון המדינה ובביטחון הציבור, וכלה בהחזקת נשק שפג תוקף רישיונו. את הנסיבות החמורות ראתה הפסיקה במקרים של ביצוע עבירות בנשק לשם פגיעה, לתכלית של עבירות פליליות ספציפיות ולצורך החזקת נשק ל"עת מצוא" כדי לאפשר פעילות פלילית עתידית, ולצבירת כלי נשק על-רקע פעילות אידיאולוגית (ב"ש 625/82 אבו מוך נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(3) 668 (1982)).

על-רקע האמור, שיקולים של גמול, הוקעת המעשים, הגנה על ביטחון הציבור והרתעה אפקטיבית, מחייבים ככלל הטלת מאסר בפועל לריצוי של ממש בגין עבירות של החזקת נשק ותחמושת שלא כדין, גם על מי שזו לו הרשעתו הראשונה (ראו למשל: רע"פ 2718/04 אבו דחאל נ' מדינת ישראל (29.3.04); רע"פ 5921/08 רביע רג'בי נ' מדינת ישראל (6.5.09); ע"פ 6583/06 אדהאם נ' מדינת ישראל (5.12.06); ע"פ 5220/09 בעניין עוואודה, לעיל; ע"פ 6294/10 אלקיעאן נ' מדינת ישראל (13.2.11); ע"פ 5604/11 נידאל נאסר נ' מדינת ישראל (5.10.11); ע"פ 2398/14 אלהזיל, לעיל; ע"פ 3288/14 מדינת ישראל נ' קריספיל (24.8.14); ע"פ 5646/15 תיהאוו נ' מדינת ישראל (14.2.16)).

על ההלכה האמורה אף חזר בית-המשפט העליון בע"פ 3877/16 ג'בלי נ' מדינת ישראל (17.11.16), בצינו:

"בית-משפט זה עמד פעמים רבות על החומרה היתירה הגלומה בביצוע עבירות בנשק ובכללן העבירה של החזקת נשק או נשיאתו שלא כדין. עבירות אלה מקימות סיכון חמור לשלום הציבור וביטחון ומחייבות ליתן ביטוי עונשי הולם ומרתיע באמצעות הרחקת מבצע העבירה מן החברה לתקופת מאסר ממשית לריצוי בפועל...".

14. לאמור לעיל יש להוסיף את החשש להסלמתו של אירוע בשל המצאות נשק בידם של המעורבים בו. החזקת נשק שלא כדין, אף בידיו של מי שחש מאוים כתוצאה מהתנהגותו הפסולה של אחר, עלולה להביא לשרשרת תגובות של המעורבים באירוע, שסופן בעשיית שימוש בנשק, באופן העלול להוביל אף לקטילת חיי אדם. יש להניח כי רבים מהמחזיקים בנשק שלא כדין עושים זאת לעת מצוא לצורך הגנה עצמית, ולא לצורך קידום עבירה קונקרטית. משכך לא אחת נקבע כי החזקת נשק הנובעת מחשש ממשי של המחזיק לשלומו וכדי לקדם סכנה הנשקפת לו בדרך של הגנה עצמית, אינה מצדיקה הקלה משמעותית בעונש. (ע"פ 1505/14 לידאוי נ' מדינת ישראל (4.11.14); ע"פ 5555/11 מחאג'נה נ' מדינת ישראל (9.7.12); ע"פ 5220/09 עוואודה נ' מדינת ישראל (30.12.09); ע"פ 3300/06 אבו סינה נ' מדינת ישראל (10.8.06)).

15. בצד זאת, כפי שעולה מהפסיקה שהציג המערער, בתי המשפט נקטו גם בענישה מקילה יותר, ובכלל זה הסתפקו בחלק מהמקרים בהטלת עונשים שאינם כוללים מאסר בפועל (ראו למשל: ע"פ 1069/12 מוסא אלנברי נ' מדינת ישראל (26.7.12); ע"פ 9615/09 אשרף חטיב נ' מדינת ישראל (25.5.10); רע"פ 1404/10 עמאש נ' מדינת ישראל (15.3.10); ע"פ 1505/14 לידאוי נ' מדינת ישראל (4.11.14); ת"פ (י-ם) 51094-10-14 מדינת ישראל נ' בן עמי (20.4.15); ת"פ (מרכז) 11059-05-12 מדינת ישראל נ' אבו מוסא ואח' (19.5.13); ועוד).

16. לצורך קביעת מתחם העונש ההולם למעשה, מורה הפסיקה כאמור כי ככלל, העונש בגין עבירות נשק, לרבות עבירות החזקת נשק, הוא מאסר בפועל לריצוי של ממש. בעשור האחרון מסתמנת מגמת החמרה הדרגתית בענישה בגין עבירות אלה.

בע"פ 8045/17 בראנסי נ' מדינת ישראל (16.8.18) קבע בית המשפט העליון:

"החומרה היתרה הכרוכה בעבירות נשק והסיכון הנשקף מביצוען לציבור, מקבלים משנה תוקף בשים לב להיקפיה של התופעה ואופן התפשטותה. כמענה לכך, מסתמנת בפסיקה מגמה עקבית להחמיר את הענישה בגין עבירות אלו, באופן שיהלום את מידת פגיעתן בערכים המוגנים ויקדם את מיגור התופעה... משכך, חרף עיקרון הענישה האינדיבידואלית והמשקל שיש ליתן לנסיבותיו האישיות של כל נאשם לגופו, בבואו לגזור את דינו של מי שהורשע בביצוע עבירות חמורות אלו, על בית המשפט לתת בכורה לשיקולי ההרתעה והאינטרס הציבורי".

17. בהתאם למדיניות זו נכון לקבוע כי הרף התחתון למעשה שבו הורשע המערער עומד על ארבעה חודשי מאסר לריצוי בפועל. זהו רף סביר וראוי, שיש בו כדי להלום את המעשה ואת הסכנות שבצדו, לבטא את ערך קדושת החיים, ובנוסף לכך להעביר לציבור מסר ברור וחד-משמעי, ולפיו החזקת נשק שלא כדין אינה כדאית.

18. נוכח הנסיבות המפורטות לעיל נכון לקבוע את עונשו של המערער בתחתית המתחם, ומשכך להעמיד את מרכיב המאסר בפועל על ארבעה חודשים.

ערים אנו לקושי הנובע מהחזרתו של נאשם אל בין כותלי הכלא לתקופה קצרה, לאחר ששהה במעצר תקופה של כחודש. כפי שנפסק "לא בקלות מחזיר בית המשפט אסיר ששחרר לכלאו" (ע"פ 6015/06 מדינת ישראל נ' גיזאוי (4.9.2006)), שהרי "תוצאה מעין זו איננה קלה לנאשם ואיננה רצויה מבחינה מערכתית" (רע"פ 4880/14 אלהאדי נ' מדינת ישראל (16.7.2014)). ואולם בעניין שלפנינו, נוכח כל האמור לעיל ומאחר שנסיבותיו של המשיב אינן מצדיקות חריגה לקולה מהרף התחתון של מתחם העונש ההולם שנקבע בעניינו, העונש האמור ראוי והולם את העבירה ואת נסיבות העניין.

19. בשולי הדברים נעיר כי הזמנת חוות דעת מאת הממונה על עבודות שירות עלולה אמנם ליצור ציפייה סובייקטיבית אצל נאשם להקלה בעונשו, ויתכן אף שיש בה כדי להעיד על התלבטות שבה בית משפט קמא נתון בטרם גזירת הדין, ואולם נוכח האמור לעיל מובן כי אין בעובדה זו כשלעצמה כדי להצדיק את קבלת הערעור (ע"פ 106/17 מסיקה נ' מדינת ישראל (30.1.18); ע"פ 8704/08 הייב נ' מדינת ישראל (23.4.09); וע"פ 6294/05 חובב נ' מדינת ישראל (13.7.06)).

סוף דבר

20. הערעור מתקבל בחלקו, באופן שרכיב המאסר בפועל בגזר הדין יקוצר ויעמוד על ארבעה חודשים, בניכוי תקופת מעצרו של המערער, חלף שבעה חודשים שנקבעו בגזר הדין. יתר חלקי גזר הדין יעמדו בעינם.

לריצוי עונש המאסר יתייצב המערער בבית המעצר ניצן שבמתחם בית הסוהר איילון, ביום 27.3.2019.

המזכירות תמציא את פסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, ו' אדר א' תשע"ט, 11 פברואר 2019, בהעדר הצדדים (על פי הסכמתם).

רבקה פרידמן-פלדמן, אלי אברבנאל, שופט
שופטת
חיה זנדברג, שופטת